

Kişisel Anlam Profili Kısa Formu (KAP-KF): Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Nur Demirbaş Çelik**

Öz: Bu araştırmanın amacı, özgün adı The Brief Personal Meaning Profile (PMP-B) olan Kişisel Anlam Profili Kısa Formunun (KAP-KF) Türk kültürüne uyarlanmasıdır. Açıklayıcı faktör analizine göre KAP-KF'nun özgün formunda olduğu gibi her bir boyutunda 3 maddeden oluşan 7 faktörlü yapı elde edilmiştir. Bu yapı toplam varyansın %66,4'ünü açıklamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları kabul edilebilir uyum değerleri [$\chi^2(168, N = 308) = 447.88, p < 0.01$; IFI = 0.92; CFI = 0.92; SRMR = 0.073; RMSEA = 0.074] üretmiştir. Ölçeğin ölçüt geçerliği için yapılan analizlerde KAP-KF ile yaşamda anlamın varlığı ($r = 0.38$; $p < 0.01$), yaşam doyumu ($r = 0.45$; $p < 0.01$) ve yaşam amacı alt ölçeği ($r = 0.49$; $p < 0.01$) arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki belirlenmiştir. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .84 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutların iç tutarlılık katsayılarının ise .64 ile .83 arasında değerler aldığı saptanmıştır. Tüm bu sonuçlar KAP-KF'nun Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel anlam, Yaşamda Anlam, Yaşamın Anlamı.

The Brief Personal Meaning Profile (PMP-B): Turkish Validity and Reliability

Abstract: Purpose of this research is adapting The Brief Personal Meaning Profile (PMP-B) to Turkish culture. According to the exploratory factor analysis, 7 factor structures including 3 items was obtained in one dimension of the PMP-B as is the case in its original form. This

*Bu araştırma Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi BAP Birimi tarafından desteklenmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Nur Demirbaş Çelik, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Antalya. E-posta: nur.celik@alanya.edu.tr. ORCID ID: 0000-0001-7920-4361

structure explains 66.4% of the total variance. Confirmatory factor analysis results produced acceptable adaptive values as [$\chi^2(168, N = 308) = 447.88, p < 0.01$; IFI = 0.92; CFI = 0.92; SRMR = 0.073; RMSEA = 0.074]. In the analysis done for criterion validity of the scale, a positive medium relationship was determined between PMP-B and existence of meaning in life ($r = 0.38; p < 0.01$), life satisfaction ($r = 0.45; p < 0.01$) and life purpose ($r = 0.49; p < 0.01$). Internal consistency coefficient was calculated as .84. It was specified that internal consistency values of the sub-dimensions were between .64 and .83. All these results show that PMP-B is a valid and reliable instrument for Turkish culture.

Keywords: Personal meaning, Meaning in life, Meaning of Life.

Giriş

Felsefenin temel sorgulamalarından biri olan *anlam* pozitif psikoloji akımı ile birlikte üzerinde sıklıkla çalışılan konulardan biri olmuştur. Felsefede yaşamın anlamı sorgulanırken psikolojide bireyin yaşama attığı anlam ele alınmaktadır. İlk olarak Adler tarafından ele alınan yaşamda anlam, V. Frankl tarafından logoterapi (anlam terapisi) olarak varoluşçu yaklaşım içerisinde yerini almıştır. 2000'lerden sonra pozitif psikoloji akımının güçlenmesiyle birlikte yaşamda anlam ile ilgili pek çok tanım ortaya konmuştur. Yaşamda anlama ilişkin tanımlar incelendiğinde pek çoğu hedef (purpose) kavramını da içermektedir. Nitekim Steger (2009) yaşamda anlamı, kişinin yaşamını anlamlandırmasını sağlayan bir hedefe ya da kapsayıcı bir yaşam amacına sahip olması olarak tanımlamıştır. Ayrıca Steger (2012) anlam kavramını ele alırken, kişinin yaşamını anlamlı yapmaktaki rolüne ilişkin bilişsel bir deneyimden söz etmektedir. Emmons (2005) ise, yaşamda anlamın iyi oluşun önemli bir yapı taşı olduğunu ifade ederek iş, yakınlık, aşkınlık, maneviyat olmak üzere dört alana değinmiştir. Diğer taraftan McDonald, Wong ve Gingras (2011) anlamın yalnızca amaçlarla açıklanamayacağını, amaçların yanı sıra kişinin anlam anlayışının önemli olduğuna dikkat

çekmişlerdir. Onlara göre anlam oluşturma sistemi asla sona ermeyen sürekli olarak yenilenen dinamik bir yapıdır. Wong (1989) ilk tanımlarda anlama ilişkin bilişsel yapılandırmaya dikkat çekmiş ardından anlamın deneyimlenmesine ilişkin üç bileşenden söz etmiştir. Bu bileşenler:

1. *Motivasyonel Bileşen*: Kişinin kendisi için değerli ve anlamlı amaçların arkasından gitmesidir. İnsanlar zamanlarını ve enerjilerini değer ve önem attıkları hedeflere ulaşma yolunda harcamak isterler. Değer atfetme süreci, temel inançların, dünya görüşünün ve bilişsel şemaların birer yansımasıdır.
2. *Bilişsel Bileşen*: İnançlar, şemalar ve kişinin beklentilerinden oluşur. Bu bileşendeki tüm öğeler bireylerin dünyayı anlamlandırmada kullandığı yöntemlerdir. Bireylerin olayları öngörebilmelerini ya da kişisel tecrübelerini anlamlandırmalarını sağlar. Kısaca kişinin yaşamını anlamlı yapmaya dair düşüncelerini içerir.
3. *Duygusal Bileşen*: Bireyin yaşamından memnuniyetini ve yaşamıyla ilgili sahip olduğu olumlu düşüncelerden oluşur. Motivasyonel ve bilişsel bileşene eşlik eden derin memnuniyet hissi olarak ele alınmaktadır.

Yaşamda anlam tanımları gibi üzerinde pek çok araştırma yapılan bir diğer konu kişinin yaşamındaki anlam kaynaklarına ilişkindir. Yaşamda anlam üzerinde çalışan kuramcılar yaşamda anlamın kaynaklarına ilişkin birtakım noktalara dikkat çekmişlerdir (Ivtzan, Lomas, Hefferon ve Worth, 2016). İlk olarak Reker ve Wong (1988) fizyolojik ihtiyaçlar, boş zaman aktiviteleri, yaratıcı çalışmalar, kişisel ilişkiler, kişisel başarılar, kişisel gelişim, sosyal ve politik aktiviteler, özgecilik, değer ve idealler, gelenek ve kültür, iz (kalıcı miras) bırakmak ve din olmak üzere on iki anlam kaynağından söz etmişlerdir. Ardından Schnell (2010) hedef, anlamlandırma, sorumlu davranış ve haz olmak üzere dört anlam kaynağına değinmiştir. Anlam kaynaklarına ilişkin başka bir çalışmada ise; kişisel (karakter etmenleri, kişisel gelişim, başarı, kendini kabul gibi), ilişkisel (yakınlık, kaliteli ilişkiler, özgecilik, hizmet), fiziksel bütünlük

(görünüş, sağlık, işlevsellik), aktiviteler (iş, boş zaman, etkinlikler), maddi ihtiyaçlar (ekonomik güven, temel ihtiyaçların karşılanması, mülkiyet gibi) olmak üzere beş düzeyde anlam kaynakları ele alınmıştır (Westerhof, Bohlmeijer ve Valenkamp, 2004).

Wong (1989; 1998) kişinin anlam kaynaklarını yedi başlıkta toplamıştır. Bu başlıklar ilişkiler, yakınlık, öz-aşkınlık, başarı, kendini kabul, algılanan adalet duygusu ve din/maneviyat olarak adlandırılmıştır.

1. *İlişkiler*: Başkalarından destek almak ve desteklemek güçlü bir doyum sağlamaktadır. Bu boyut arkadaşlıkları, çeşitli organizasyon ve kulüplere üyelikleri, bir başka deyişle toplumun bir parçası olmayı içermektedir.
2. *Yakınlık*: Kişisel duyguları, arzuları, amaçları, düşünceleri, zafer ve yenilgileri, arkadaş, sevgili ya da akraba gibi derin ve anlamlı bağ kurulan biriyle paylaşmaktır.
3. *Öz-aşkınlık*: Bireyin kendisi dışındaki onu aşan nedenlere, uğraşlara odaklanabilmesidir.
4. *Başarı*: Kişinin hedeflerini başarması önemli bir anlam kaynağıdır. Bu başarılar büyük ölçekte olabileceği gibi küçük yaşam projeleri de olabilir.
5. *Kendini kabul*: Kişinin olduğu gibi davranması, yaşamda anlamı deneyimlemesini kolaylaştırır. İnsanlar yetersizliklerine odaklanırsa anlamı hissetmesi zorlaşır. Bireyin kendisini kabulü öğrenmesi, yaşamında önemli bir anlam kaynağı sağlar.
6. *Algılanan adalet duygusu*: Adaleti ifade etmek, deneyimlemek ve saygı güçlü bir anlam kaynağıdır.
7. *Din/Maneviyat*: Kişinin algıladığı kutsal ya da ilahi duygulardır.

Yaşamda anlamın hangi kişisel ve ilişkisel değişkenlerle ilgili olduğunu anlama çalışmaları bu kavramı ölçmeye yönelik girişimlerden sonra başlamıştır (McDonald ve diğ., 2011). İşlevsel olarak anlam yapısının tanımlanmasının zorluğundan dolayı yaşamın anlamını

ölçmek için kullanılacak olan araçların gelişimi gecikmiştir (McDonald ve diğ., 2011). Yaşamda anlamı ölçmeyi amaçlayan ilk araç Crumbaugh ve Maholic (1964) tarafından geliştirilen Yaşamdaki Amaç Testi'dir. Daha sonra sırasıyla Noetic Amaçları Araştırma Testi (Crumbaugh, 1977), Yaşam Değerleri Ölçeği (Battista ve Almond, 1973), Yaşam Tutumu Profili (Reker ve Peacock, 1981), Bütünlük duygusu Ölçeği (Antonovsky, 1993) ve Yaşamda Anlam Ölçeği (Steger, Frazier, Oishi ve Kaler, 2006) geliştirilmiştir. Bununla beraber son yıllarda geliştirilen ölçeklerden biri de Çok Yönlü Anlam Ölçeği'dir (Edwards, 2007). Çok Yönlü Anlam Ölçeği daha önce geliştirilen anlam ölçeklerinin bileşiminden oluşmaktadır.

Yaşamda anlama ilişkin ölçekler dışında kişinin yaşamındaki anlamın kaynağına dair bir dizi ölçek geliştirilmiştir. İlk olarak yukarıda sözü edilen yedi anlam kaynağına ilişkin Kişisel Anlam Profili (Wong, 1998) geliştirilmiştir. Bir diğer çalışma ise Bar-Tur, Savaya ve Prager (2001) tarafından geliştirilen Yaşamda Anlamın Kaynakları Ölçeğidir. Yaşamda Anlamın Kaynakları Ölçeğinde anlam kaynakları olarak aile ve toplumsal değerler, maddi meseleler, otonomi ve bağımsızlık, kişiler arası ilişkiler, toplumsal etkinlikler, kişisel gelişim ve boş zaman, boş zaman aktiviteleri ve diğer etkinlikler, hayvanlarla birlikte zaman geçirmek ve kardeşlerle iyi ilişkiler alanları belirlenmiştir. Bir diğeri Schnell (2009) tarafından geliştirilen Anlamın Kaynağı ve Yaşamda Anlam Ölçeğidir. Bu ölçek, yirmi altı anlam kaynağını öz aşkınlık, kendini gerçekleştirme, hizmet ve iyi oluş olmak üzere dört üst boyutta ele almıştır. Fegg, Kramer, L'hoste ve Borasio (2008) tarafından geliştirilen Yaşamda Anlamın Değerlendirmesi Ölçeği aile, arkadaşlar, iş, dindarlık ve özgecilik kategorilerinden oluşmaktadır.

McDonald ve diğ. (2011) sözü edilen anlamın kaynaklarına ilişkin ölçeklerin Kişisel Anlam Profiline (KAP) oldukça benzer olduğunu belirtmişlerdir. Ancak KAP'nin uzun oluşu ve bazı faktörlerdeki maddelerin sayısının az olması ölçeği yeniden gözden geçirme ihtiyacı

doğurmuştur. KAP'ın yedi faktörlü yapısı korunarak madde sayısı azaltılmış ve daha büyük bir grupta geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Kişisel Anlam Profili Kısa Form (KAP-KF) uzun formun daha etkin maddelerini kullanarak oluşturulmuştur. Yapılan araştırmalar ve klinik yaklaşım, geliştiren KAP-KF'nun kullanışlı ve etkili bir araç olduğunu göstermektedir (McDonald ve diğ., 2011). Kuşkusuz ki yaşamda anlamın kaynaklarına ilişkin pek çok ölçek vardır. Bu bağlamda anlam terapisini ortaya koyan ve bu konuda hem klinik ve araştırma anlamında uzun yıllardır çalışan P. Wong'un öncülüğünde geliştirilen Kişisel Anlam Profili Kısa Formu Türkçeye kazandırılması gereği duyulmuştur. Kişisel Anlam Profili, anlam arayışı konusunda büyüklük, genişlik, derinlik ve denge mekanizmaları ortaya koyan kapsamlı bir ölçme aracıdır (McDonald ve diğ., 2011)

KAP'nin Türkçeye uyarlama çalışmaları incelendiğinde Akın, Düşünceli ve Çolak (2016) ile Demirbaş-Çelik ve Umar (2017) tarafından iki ayrı uyarlama çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Birinci uyarlama çalışmasında, açımlayıcı faktör analizi yapılmadan doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve yedi faktörlü yapı doğrulanmıştır (Akın, Düşünceli ve Çolak, 2016). Diğer çalışmada ise, KAP'nin altı boyutlu bir yapı gösterdiği belirlenmiştir. Alanyazında son yıllarda KAP-KF'nun uzun formundan daha yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmada yaşamda anlam kaynaklarına dair kullanışlı ve etkili bir araç olan KAP-KF'nun Türk kültürüne uyarlanması amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni: Bu araştırma, KAP-KF'nun psikometrik özelliklerini belirlemek amacıyla tarama deseniyle gerçekleştirilen bir ölçek uyarlama çalışmasıdır.

Katılımcılar: Araştırma dört farklı çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Birinci çalışma grubu ölçeğin faktör yapısının belirlemek için açımlayıcı faktör analizi yapmak üzere lisans ve

pedagojik formasyon programına devam eden 375 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin %50,7'si (N=190) kadın, %59,3'ü (N=185) erkektir. Katılımcıların yaşları 18-29 yaş aralığındadır. Bu öğrencilerin yaş ortalaması 22.2'dir.

İkinci çalışma grubu, ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizini (DFA) gerçekleştirmek üzere 308 lisans ve pedagojik formasyon programına devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 170'i (%55,2) kadın, 138'i (%44,8) erkektir. Öğrencilerin yaş ortalaması 22.8'dir.

Üçüncü çalışma grubu, ölçeğin benzer ölçekler geçerliğini belirlemek için 214 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden 138'i (%64,5) kadın, 76'sı (%35,5) erkektir. Öğrencilerin yaş ortalaması ise, 22,3'tür. Benzer ölçekler olarak Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen Köker (1991) tarafından Türkçeye uyarlanan Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ), Steger ve diğ. (2006) tarafından geliştirilen Demirbaş-Çelik ve İşmen-Gazioğlu (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Yaşamda Anlam Ölçeğinin yaşamda anlamın varlığı alt ölçeği, Ryff (1989) tarafından geliştirilen Cenkseven ve Akbaş (2007) tarafından uyarlanan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin yaşam amaçları alt ölçeği kullanılmıştır.

Dördüncü çalışma grubu ise, KAP-KF'nun test-tekrar test güvenilirliği için 46 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilere iki hafta arayla KAP-KF uygulanmıştır.

Kişisel Anlam Profili Kısa Formu (KAP-KF): Yedili likert tipinde olan KAP-KF başarı, ilişkiler, din, öz aşkınlık, kendini kabul, yakınlık ve algılanan adalet duygusu olmak üzere yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin bütününe yönelik Cronbach Alpha katsayısı .93 iken, alt ölçeklere yönelik Cronbach Alpha katsayıları .54 ile .91 arasında değişmektedir. Ölçeğin üç hafta arayla iki kez uygulanması sonucu elde edilen test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .85'tir (Wong, 1998). Yapılan ön çalışmada KAP'nin faktör yapısının Türk kültüründe yedili yapının aynı faktör yapısını oluşturmadığı belirlenmiştir (Demirbaş-Çelik ve

Umar, 2017). Bu nedenle daha büyük bir grupla geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan KAP-KF'nun Türkçeye uyarlanmasına karar verilmiştir. Bu kısa form, uzun formun daha etkin maddelerini kullanarak oluşturulmuştur (McDonald ve diğ., 2011). KAP-KF, 7 alt boyuttan oluşan her boyutunda 3 madde bulunan toplamda 21 maddelik bir ölçektir. Toplamda 1212 kişi üzerinde yapılan analizlerde ölçeğin toplam varyansın %72'sini açıkladığı belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği, .84, test tekrar-test güvenilirliği ise, .73 olarak hesaplanmıştır. KAP-KF'nun alt boyutlarının güvenilirliği .66 ile .95 arasında değişmektedir. KAP ve KAP-KF arasındaki ilişki .95 olarak bulgulanmıştır.

Verilerin Analizi: KAP-KF'nun uygulanması ile elde edilen verilerin yapı geçerliğinin belirlenmesi için öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. AFA için Kaise-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett küresellik değerleri hesaplanmıştır. Faktör sayısının belirlenmesinden temel ölçüt olarak Eigen değeri 1.0'den büyük faktörler (Büyüköztürk, 2010) ele alınmıştır. Faktörler belirlenirken dik döndürme yöntemlerinden varimax kullanılmıştır. KAP-KF'nun faktör yapısının belirlenmesinin ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile faktör yapısı yeniden incelenmiştir. DFA sonrası oluşan yapı, uyum iyiliği ölçütlerine göre değerlendirilmiştir. Bu ölçütleri Çelik ve Yılmaz (2013) şöyle özetlemiştir: χ^2/sd oranının 2'nin altında olması iyi uyumu, 3'ün altında olması kabul edilebilir uyumu; GFI ve CFI'nın 0.95'in, üzerinde olması iyi uyumu, 0.90'ın üzerinde olması kabul edilebilir uyum göstermektedir. SRMR ve RMSEA'nin 0.05'un altında olması iyi uyumu; SRMR'nin 0.10'un RMSEA'nın 0.08'in altında olması kabul edilebilir uyumu belirtmektedir. KAP-KF'nun benzer ölçekler geçerliliğini incelemek üzere Pearson Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğinin belirlemek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Tüm bu analizler için SPSS 20 ve LISREL 8.8 programları kullanılarak yapılmıştır.

İşlem: Öncelikle Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Etik Kurulundan öğrencilerden veri toplamak üzere izin alınmıştır. Veriler, 2016-2017 Güz döneminde lisans ve pedagojik formasyon programına devam eden öğrencilerden toplanmıştır. Uygulamalar dersliklere girilerek ölçek hakkında kısa bir açıklamadan sonra yapılmıştır. Araştırmaya katılım noktasında gönüllük gözetilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri sonuçları sunulmuştur.

KAP-KF'nun Yapı Geçerliliği: Yapılan açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçlarına göre KMO örneklem uygunluğu test sonucu 0.797 olarak bulunmuştur. Küresellik testi de ($X^2=2505.692$, $Sd=210$, $p<0.001$) anlamlıdır. AFA sonuçları Tablo 1'de gösterilmiştir.

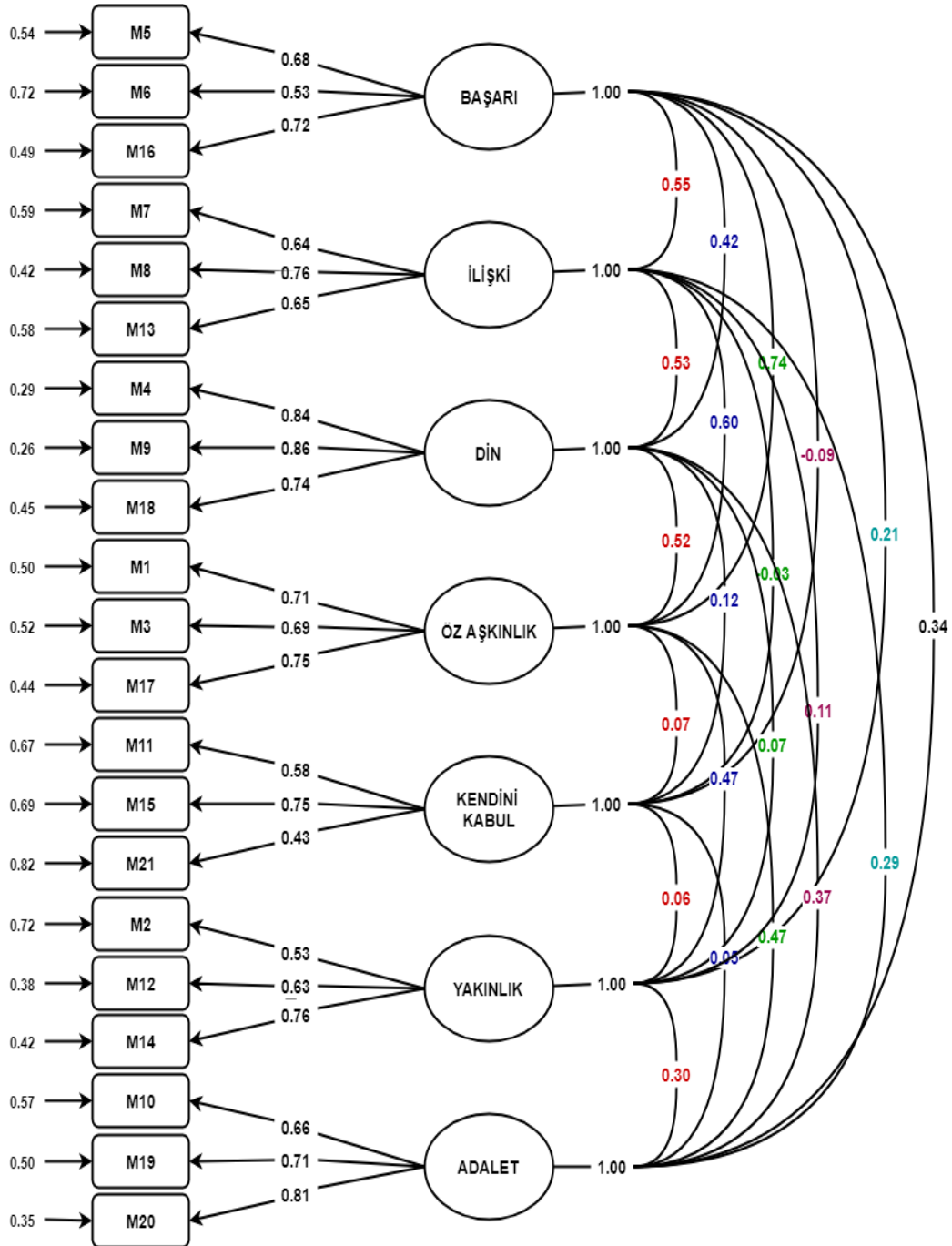
Tablo 1. KAP-KF'nun boyutları, madde yükleri ve açıklanan varyans yüzdeleri

Boyutlar	Maddeler	Madde Yükleri	Açıklanan Varyans
İlişkiler	M12	,74	11,02
	M2	,73	
	M14	,72	
Din	M9	,84	11,01
	M4	,83	
	M18	,78	
Algılanan Adalet Duygusu	M19	,79	10,05
	M10	,79	
	M20	,76	
Öz-aşkınlık	M3	,80	9,26
	M1	,77	
	M17	,58	
Yakınlık	M13	,90	9,02
	M8	,89	
	M7	,45	
Başarı	M5	,81	8,75
	M6	,70	
	Ö16	,56	
Kendini Kabul	M11	,75	7,29
	M15	,70	
	M21	,65	

Tablo 1 incelendiğinde madde yükleri 0.45 ile 0.90 değerleri arasında olan yedi faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu yapı toplam varyansın %66,4'ünü açıklamaktadır. Birinci ve ikinci

faktör toplam varyansın, %11'ni, üçüncü faktör, %10'unu, dördüncü, beşinci ve altıncı faktör %9'unu ve yedinci faktör %7'sini açıklamaktadır.

KAP-KF'nun yedi faktörlü yapısı üzerinde veriyi en iyi olasılıkla tahmin etme yöntemiyle DFA yapılmıştır. Elde edilen DFA sonucu Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1. KAP-KF standartlaştırılmış değerleri

Şekil 1 incelendiğinde faktör yapısının doğrulandığı görülmektedir. DFA sonucu elde edilen uyum iyiliği istatistikleri: [χ^2 (168, N = 308) = 447.88, $p < 0.01$; IFI = 0.92; CFI = 0.92; SRMR = 0.073; RMSEA = 0.074] şeklindedir. Bu uyum iyiliği değerleri kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir. KAP-KF'nun faktör yüklerinin 0.43 ile 0.86 arasında ve t değerlerinin 6.16 ile 11.13 arasında olduğu belirlenmiştir.

KAP-KF'nun Güvenirliği: Araştırmanın 375 öğrenciden oluşan birinci grup ile yapılan iç tutarlılık katsayısı hesaplamasında ölçeğin toplamının Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.84 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin başarı, ilişkiler, din, öz aşkınlık, kendini kabul, yakınlık ve algılanan adalet duygusu boyutlarının iç tutarlılık katsayıları sırasıyla; 0.64, 0.72, 0.83, 0.74, 0.65, 0.76 ve 0.75'tir. Ölçeğin 2 hafta arayla 46 öğrenciye uygulanan formları arasındaki korelasyon katsayısı .80 ($p < 0,01$) olarak belirlenmiştir.

KAP-KF'nun Ölçüt Geçerliliği: KAP-KF'nun benzer ölçeklerle arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmıştır. Buna göre KAP-KF ile yaşamda anlamın varlığı ($r = 0.38$; $p < 0.01$), yaşamda doyumunu ($r = 0.45$; $p < 0.01$) ve Psikolojik İyi oluş Ölçeğinin yaşam amacı alt ölçeği ($r = 0.49$; $p < 0.01$) arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

KAP-KF başarı, ilişkiler, din, öz aşkınlık, kendini kabul, yakınlık ve algılanan adalet duygusu boyutlarını içeren kişinin yaşamındaki anlam kaynaklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu çalışma, özgün formu İngilizce olan ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliliğini test etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

KAP-KF'nun yapı geçerliliği için AFA ve DFA yapılmıştır. AFA'da verilerin uygunluğu KMO ve Barlett testleri ile incelenmiştir. Sonuçlar ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu

göstermektedir. Faktör analizi sonucunda 0.45 ile 0.90 arasında yük değerleri alan yedi faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Özgün ölçeğin faktör yüklerinin 0.55-0.91 aralığında olduğu düşünüldüğünde (McDonald ve diğ., 2011) Türkçe formdan elde edilen faktör yüklerinin özgün ölçekle oldukça benzer olduğu söylenebilir. Bu yapı toplam varyansın %66,4'ünü açıklamaktadır. Özgün ölçek ise, toplam varyansın %72'sini açıklamaktadır (McDonald, vd., 2011). Ölçeğin açıkladığı varyansın oldukça yüksek ve özgün forma yakın olduğu görülmektedir. DFA sonucu elde edilen uyum iyiliği istatistikleri: [χ^2 (168, N = 308) = 447.88, $p < 0.01$; IFI = 0.92; CFI = 0.92; SRMR = 0.073; RMSEA = 0.074] şeklindedir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde model veri uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir. Sonuç olarak AFA ve DFA'ndan elde edilen sonuçlar ölçeğin özgün formla benzer bir yapıya işaret ettiğini göstermektedir. Ölçeğin benzer ölçeklerle pozitif yönde orta düzeyde ilişkili olması dış ölçüt geçerliğine işaret etmektedir.

KAP-KF'nun güvenilirliği .84 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen güvenilirlik katsayısı özgün ölçek ile aynıdır. Ölçeğin boyutlarının güvenilirliği ise, .64 ile .83 arasında değerler almaktadır. KAP-KF test tekrar test güvenilirliği için ölçek 46 kişiye 2 hafta arayla uygulanmış ve iki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki ilişki .80 olarak belirlenmiştir. Bu değerler ölçeğin tutarlılığına ilişkin bilgi vermektedir. Bu sonuçlara göre, KAP-KF'nun Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir.

Psikoloji yazınında anlam ile ilgili çalışmaların oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Son yıllarda Türkiye'de de yaşamda anlam konusunda çok sayıda araştırma yapılmaya başlanmıştır. Anlam çalışmaları incelendiğinde yaşamda anlamın mutlulukla ilişkilendirildiği çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Örneğin üniversite öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada yaşamı anlamlandırmanın yüksek düzeyde yaşam doyumuna işaret ettiği bulunmuştur (Yıkılmaz ve Demir-Güdül, 2015) Başka bir çalışmada ise, yaşamda anlamın mutluluğun

açıklayıcılarından biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Demir ve Murat, 2017). KAP-KF'nun boyutları ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin (Ryff, 1989) kendini kabul ve diğerleri ile olumlu ilişkiler boyutlarının benzer olduğu dikkat çekmektedir. Sözü edilen ölçekte hem bu iki boyut hem de yaşam amacı boyutu iyi oluşun göstergeleri olarak ele alınmaktadır. Bu ölçeğin Türkçeye kazandırılması ile birlikte anlamın kaynakları ve mutluluk konusunda daha kapsamlı bilgilerin sağlanacağı düşünülmektedir.

Öneriler

KAP-KF'nun Türkçeye uyarlanması hem üniversite öğrencilerinden hem de pedagojik formasyon öğrencilerinden edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin özgün formunda ergenlikten yaşlılığa kadar farklı yaş grupları ile çalışıldığı, dolayısıyla ölçeğin geniş bir yaş grubunda uygulanabileceği belirtilmektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda kişisel anlam kaynaklarının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenebilir. Diğer taraftan cinsiyete göre de anlam kaynakları ele alınabilir. Ayrıca bundan sonra yapılacak çalışmalarda yaşamda anlam kaynakları ile iyi oluş ilişkisinde hem yaş hem de diğer değişkenler ele alınarak kültürel farklılıklara dair çok bilgiye ulaşılabilir.

Alan yazında kişisel anlam, iyi-oluş, iyilik hali gibi kavramların temel bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Ryff (1989) anlamı psikolojik iyi-oluşun alt boyutu olarak ele almıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda Türkiye'de kişisel anlam profilinin iyi oluş, umut, farkındalık gibi özellikleri yordayıcılığı incelenebilir. Ayrıca kişisel anlam profili üzerinde çalışılacak somut yapıları ortaya koyduğu için yapılacak araştırmalar hangi anlam kaynağı üzerinde bireylerin güçlendirilmesi gerektiği konusunda bilgi verebilir. Bu bağlamda McDonald ve diğ. (2011) Kişisel Anlam Profili'nin klinik düzeyde bilgi almak için kullanabileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla uyarlanan bu ölçeğin hem araştırmacılar hem de ruh sağlığı

alanındaki uygulayıcılar için anlam kaynakları konusunda yeni bilgilerin ortaya koyulması noktasında yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Makalenin Bilimdeki Konumu (Yeri)

Eğitim Bilimleri Bölümü /Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Makalenin Bilimdeki Özgünlüğü

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de pozitif psikoloji araştırmalarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Pozitif psikolojinin önemli kavramlarından biri olan yaşamda anlamın kaynaklarına ilişkin ölçekleri kazandırma çalışmalarından artış olduğu görülmektedir. Uyarlanan diğer ölçekler incelendiğinde (Yaşamda anlam Ölçeği, Hayatın Anlamı Ölçeği gibi) yalnızca kişinin yaşamda bir amaca sahip olup olmadığı ile ilgili yüzeysel bir bilgi toplanmasını sağlamaktadır. Bu nedenle anlamla ilgili daha detaylı bilgiler sunan bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır. KAP-KF’nun 21 maddeden oluşması ölçeğin kolayca kullanılmasını sağlayacaktır. Özellikle son yıllarda pozitif psikoloji konularına artan eğilimle birlikte pozitif psikoloji alanında çalışan pek çok araştırmacı için kaynak niteliğinde bir araç olacağı beklenmektedir. Ayrıca okullarda çalışan psikolojik danışmanlar için grup rehberliği, grupla psikolojik danışma, bireysel psikolojik danışma yaparken bu ölçeğin uygulanması öğrencilerin yaşamlarında anlama dair temel niteliklerinin ortaya çıkarılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Yaşamda anlam ile ilgili olan KAP-KF’nun rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında çalışan araştırmacılar için önemli bir ölçme aracı olarak ve pek çok araştırmada kullanılabilir. Diğer taraftan bu çalışma ile birlikte ölçeğini Türk kültüründe özgün formunda olduğu gibi benzer anlam kategorilerine işaret edip etmediği ortaya koyulmuştur.

Kaynaklar

- Akın, A., Düşünceli, B. ve Çolak, T. (2016). Kişisel Anlam Profili: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 12-19.
- Antonovsky, A. (1993). The structure and properties of the sense of coherence scale. *Social Science and Medicine*, 36, 725–733, doi:10.1016/0277-9536(93)90033-Z
- Bar-Tur, L., Savaya, R., & Prager, E. (2001). Sources of meaning in life for young and old Israeli Jews and Arabs. *Journal of Aging Studies*, 15(3), 253–269, doi:10.1016/S0890-4065(01)00022-6
- Battista, J., & Almond, R. (1973). The development of meaning in life. *Psychiatry*, 36, 409–427. <https://doi.org/10.1177/0040571X7908200403>
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Cenkseven, F., & Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43–65.
- Crumbaugh, J. C. (1977). The Seeking of Noetic Goals Test (SONG): A complementary scale to the Purpose in Life Test (PIL). *Journal of Clinical Psychology*, 33, 900–907.
- Crumbaugh, J. C., & Maholic, L. T. (1964). An experimental study of existentialism: The psychometric approach to Frankl's concept of noogenic neurosis. *Journal of Clinical Psychology*, 20, 200–207.
- Çelik, H. E., & Yılmaz, V. (2013). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi-I: Temel kavramlar, uygulamalar, programlama*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Demir, R., & Murat, M. (2017). Öğretmen adaylarının mutluluk, iyimserlik, yaşam anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 347-378.
- Demirbaş-Çelik, N., & İşmen-Gazioğlu, E. (2015). Yaşamda Anlam Ölçeği Lise Formu: Türkçe Geçerlik ve Güvenirliği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 42-60.
- Demirbaş-Çelik, N., & Umar, F. (2017). Personal Meaning Profile: Turkish Form. In 8th World Conferene Psychology, Counseling & Guidance (Bildiri). (s. 27). Antalya.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.
- Edwards, D. (2007). Restructuring implicational meaning through memory-based imagery: Some historical notes. *Journal of behavior therapy and experimental psychiatry*, 38(4), 306-316, doi: 10.1016/j.jbtep.2007.10.001
- Emmons, R. A. (2005). Striving for the sacred: Personal goals, life meaning, and religion. *Journal of Social Issues*, 61(4), 731-745, doi:10.1111/j.1540-4560.2005.00429.x
- Fegg, M. J., Kramer, M., L'hoste, S., & Borasio, G. D. (2008). The Schedule for Meaning in Life Evaluation (SMiLE): Validation of a new instrument for meaning-in-life research. *Journal of Pain and Symptom Management*, 35(4), 356-64. doi: 10.1016/j.jpainsymman.2007.05.007
- Ivtzan, I., Lomas, T., Hefferon, K., & Worth, P. (2015). *Second wave positive psychology: Embracing the dark side of life*. Routledge.

Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

McDonald, M. J., Wong, P., & Gingras, D. T. (2011). Meaning-in-life measures and development of a Brief Version of the Personal Meaning Profile. İçinde P. T. P. Wong (Ed.), *The human quest for meaning* (ss. 357–382). New York, NY: Taylor & Francis Group.

Reker, G. T., & Peacock, E. J. (1981). The Life Attitude Profile (LAP): A multidimensional instrument for assessing attitudes toward life. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 13, 264–273.

Reker, G. T., & Wong, P. T. P. (1988). Aging as an individual process: Toward a theory of personal meaning. In J. E. Birren & V. L. Bengtson (Ed.), *Emergent theories of aging* (ss. 214-246). New York: Springer.

Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069–1081, doi: 10.1037/0022-3514.57.6.1069

Schnell, T. (2009). The Sources of Meaning and Meaning in Life Questionnaire (SoMe): Relations to demographics and well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 4(6), 483–499, doi: 10.1080/17439760903271074

Schnell, T. (2010). Existential Indifference: Another Quality of Meaning in Life. *Journal of Humanistic Psychology*, 50(3), 351–373, doi: 10.1177/0022167809360259

Steger, M. F. (2009). Meaning in Life. İçinde S. J. Lopez (Ed.), *Oxford handbook of positive psychology* (2. baskı, ss. 679–687). Oxford: Oxford University Press.

Steger, M. F. (2012). Experiencing Meaning in Life: Optimal Functioning at the Nexus of Well-Being, Psychopathology, and Spirituality. In *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical applications* (2. baskı, ss. 165–185). New York: Taylor & Francis Group.

Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(1), 80–93. doi: 10.1037/0022-0167.53.1.80

Westerhof, G. J., Bohlmeijer, E., & Valenkamp, M. W. (2004). In search of meaning: A reminiscence program for older persons. *Educational Gerontology*, 30(9), 751-766.

Wong, P. T. (1989). Personal meaning and successful aging. *Canadian Psychology/Psychologiecanadienne*, 30(3), 516–525.

Wong, P. T. (1998). Implicit theories of meaningful life and the development of the personal meaning profile. İçinde P. Wong & P. S. Fry (Ed.), *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical applications*. (ss. 111–140). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Yıkılmaz, M., & Demir Güdül, M. (2015). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu, yaşamda anlam ve bilinçli farkındalık arasındaki ilişkiler. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(2), 297-315.

Summary

Problem Statement: Meaning in life which was firstly discussed by Adler has taken place in the existential approach with V. Frankl's logotherapy which also includes his own experiences. However, becoming popular in psychology which was focused on negative issues with World War II and conducting comprehensive studies on this subject has found after the 2000s. Lots of

definitions have been asserted about meaning in life which has a significant place in positive psychology after this time. When the definitions on meaning in life are examined, most of them also include the term of purpose. Hence, Steger (2009) defined meaning in life as a goal which makes the person to give meaning to his/her life or having an inclusive life purpose. The subject on which lots of studies have been made investigation such as the definitions of meaning in life is related to meaning sources in a person's life. Wong (1989; 1998) brought under the seven titles concerning the meaning sources of a person. These titles are named as relationships, intimacy, self-transcendence, achievement, self-acceptance, fair treatment and religion/spirituality. Lots of scales have been developed upon meaning sources. McDonald et al. (2011) assert that the scales which are related to above mentioned meaning source are quite similar to Personal Meaning Profile (PMP). But, because of PMP is too long and has the small number of items in some factors, there is a need to review the scale again. Conducted studies and clinic approach show that Brief Personal Meaning Profile (PMP-B) being developed is a useful and effective instrument (McDonald e tal. 2011). Undoubtedly, there are many scales regarding the sources of meaning in life. From these scales which brings about meaning therapy and study on this subject in terms of both clinic and research areas for many years, adapting the Brief Personal Meaning Profile to Turkish culture has required.

Purpose of the Study: The purpose of this study is to adapt Brief Personal Meaning Profile (PMP-B) to Turkish culture.

Method(s): Data were collected from four different groups of university students. For explanatory factor analysis, a sample of 375 students (190 Female, 185 Male) was selected. The second group was composed of 308 students (170 Female, 138 Male) and this sample were used for confirmatory factor analysis. The third group of 214 students (138 Female, 76 Male) was

used for concurrent validity. The final group was composed of 46 students for test-retest reliability. Data were analysed with SPSS.20, LISREL 8.80 programs.

PMP-B consists of 21 items in total and also it includes 7 sub-dimensions which have 3 items in each. It was determined that scale explains 72% of the total variance in the studies that were conducted on 1212 participants in total. Reliability of the scale was calculated as 0.84 and its test re-test reliability was calculated as 0.73. The reliability of its sub-dimensions varies between 0.66 and 0.95.

Findings and Discussions: KMO sample conformity test result was found as 0.797. Bartlett Sphericity test's significance ($X^2=2505.692$, $Sd=210$, $p<0.001$) and a high value of KMO show that the data is suitable for factor analysis. A seven-factor structure which gets values between 0.45 and 0.90 was obtained as a result of the factor analysis. This structure explains 66.4% of the total variance. Goodness of fit statistics which was obtained result of confirmatory factor analysis are as: [χ^2 (168, $N = 308$) = 447.88, $p<0.01$; IFI = 0.92; CFI = 0.92; SRMR = 0.073; RMSEA = 0.074]. External criterion validity of the scale was examined with Life Satisfaction Scale (Köker, 1991; Diener et.al, 1985), purpose in life dimension of Psychological Well Being Scales (Cenkseven, 2004; Ryff, 1989) and presence of meaning in life dimension of Meaning in Life Questionnaire (Demirbaş-Çelik and İşmen-Gazioğlu, 2015; Steger et al. 2006). A positive relationship was determined between PMP-B and the existence of meaning in life ($r=0.38$; $p<0.01$), satisfaction in life ($r=0.45$; $p<0.01$) and life purpose subscale ($r = 0.49$; $p<0.01$). Internal consistency coefficient of the total scale was calculated as $r= 0.84$ in the reliability study of the scale. It was recorded that values of internal consistencies of the sub-dimensions are between 0,64 and 0,83.

Conclusions and Recommendations: Consequently, factors which were defined in the original form the results of analyses and items are included in the identified factors. PMP-B's reliability and internal consistency coefficients provided evidences that verify the reliability of the scale. All these results show that PMP-B is a valid and reliable instrument for Turkish culture. In literature, it is stated that the scale can also be used to obtain information at the clinical level. Therefore, this adapted scale is expected to be a useful tool for researchers, psychological counsellors and psychologists in Turkey.

Keywords: Personal meaning, meaning in life, meaning of life.